

Gemeente Heerenveen
T.a.v. Gemeenteraad
Postbus 15000
8440 GA Heerenveen

Onderwerp : Zienswijze Bestemmingsplan Klaverblad Noordoost
Kenmerk : PBAengwirden07072022

Datum: Luinjeberd 7 juli 2022

Geachte Raad,

Langs deze weg ontvangt u onze reactie op het concept ontwerpbestemmingsplan KNO welke ter inzage ligt van 3 juni tot en met 14 juli 2022. Ondergetekenden zijn het niet eens met de volgende aspecten van het gepresenteerde plan.

Betreft

Zienswijze vanuit plaatselijk belang Aengwirden betreffende KNO Bestemmingsplan. Deze zienswijze is tot stand gekomen met feedback vanuit streekbewoners. Daarmee vat deze zienswijze niet alle zienswijzen van de streekbewoners. Die streekbewoners zijn ook opgeroepen om hun eigen zienswijzen te sturen naar de gemeente. We hebben gepoogd met deze zienswijze diverse opmerkingen en bijdragen te bundelen tot een overkoepelende bijdrage

Wat vooraf ging

De ontwikkelingen van KNO zijn al vele jaren bekend. Vanaf begin deze eeuw waren er al de eerste indicaties. In de loop van de jaren is, na verdere vervolmaking van IBF, het vizier komen te liggen op KNO als nieuw te ontwikkelen gebied. O.a. is daarvoor, in 2018, een zonnetafel proces geweest waar met betrokkenheid van de streekbewoners gewerkt is aan de invulling van het gebied. Via 'energielandschappen' leidde dat steeds meer tot een gebied wat in het teken zou moeten staan van bedrijvigheid en activiteiten gericht op circulariteit. In de vorm van landbouw (natuur-inclusief/circulair), energie (zonne ontwikkeling) en circulaire bedrijven. Dat proces heeft uiteindelijk geleid tot een 'masterplan' KNO die in 2021 als kader is vastgesteld om op basis daarvan o.a. een MER analyse te laten maken en een beeldkwaliteitsplan. Vanuit de streek is er samengewerkt met de gemeente via een bescheiden klankbordgroep die in de loop van de afgelopen twee jaren een paar keer, met name online, heeft vergaderd. In die werkgroep zat vertegenwoordiging vanuit Plaatselijk Belang Oud Aengwirden, de melkveehouders en Energie coöperatie Ús Aengwirden.

Het nu voorliggende plan

Begin juni is het bestemmingsplan gepresenteerd wat gebaseerd is op het eerdere masterplan.

Algemeen

De indruk die tijdens het Sinnetafel proces gewekt is op de streek is die van een bescheiden circulair bedrijventerrein. Expliciet zijn toen dingen genoemd als 'geen hoogbouw' en 'alleen duurzame bedrijven' etc. etc. Uiteindelijk is in de planvorming steeds meer industriële ontwikkeling gekomen van een andere impact (hoogte) en milieuklasse als eerder voorzien. De zorg daarover vormt de kern van de zienswijze die nu voorligt.

Proces

We hebben in juni '22 een inloopbijeenkomst gehad georganiseerd vanuit de gemeente Heerenveen. Deze vond, onder stevige belangstelling, plaats in het MFA van Tjalleberd. Daar werd iedereen in het diepe gegooid met tekeningen zonder heldere kaders en toelichting. Veel aanwezigen zagen de tekeningen voor het eerst en er misten overzicht op het proces en toelichting op de inhoud. De bewoners voelden zich in het diepe gegooid en een deel kwam onbevredigend thuis. De referentie voor velen is nog steeds het Sinnetafel proces geweest en de periode daarna (ontwikkeling tot masterplan en nu bestemmingsplan) is door velen, ook gezien de corona beperkingen, onvoldoende in beeld gebracht. Vooral het industrie gedeelte werd nu anders ervaren dan oorspronkelijke Sinnetafel uitgangspunten.

Op initiatief van streekbewoners en plaatselijk belang is een week na de door de gemeente georganiseerde inloopavond een informatiebijeenkomst georganiseerd waar de plannen en het achterliggende proces zijn toegelicht. Dat was ook het moment om op hoofdlijnen de feedback van de bewoners op te halen en daaruit bleek ook de behoefte om te komen tot een gezamenlijke PB zienswijze.

Dat is wat nu voorligt. Duidelijk is dat we hier alleen de mening verwerkt hebben van de aanwezigen bij de verschillende bijeenkomsten. We hebben daarnaast de bewoners allemaal gestimuleerd hun eigen zienswijze te melden zodat de gemeente goed geïnformeerd is over de reacties van streekbewoners.

Leeswijzer

In dit stuk behandelen we diverse onderdelen van het plan. De industrie, zonne- en landbouw zone en een aantal overkoepelende aspecten als b.v. zienswijzen van de vogelwacht en zaken rond recreatieve mogelijkheden van het gebied.

KNO INDUSTRIE ZONE

Ambitieniveau type bedrijvigheid

Zorg: welke keuzes qua bedrijvigheid gaan er voor KNO vallen? Zorg is of de industriële milieuklasse die wordt voorgesteld niet teveel gaat leiden tot industrie die niet passend is bij een 'circulaire' ambitie die ook in breder Heerenveens verband (Circulair Valley) niet wordt nagestreefd of gerealiseerd.

Alternatief:

Wees 'streng' met type bedrijvigheid wat je als gemeente wilt faciliteren. Past het bij het verhaal van het gebied en de gemeente of krijgen we een, ongewenst, IBF geïnspireerd KNO gebied met grootschalige industriële functies als zuivelfabrieken of andere groot industriële bedrijven.

Heb de ambitie om het totaal plan te realiseren met de hoogste circulaire (bio-diverse, energie, schone) ambitie van Nederland

Ruimtelijke inpassing

Er is grote zorg over de 'massaliteit' van de gebouwen die tot hoogtes van 20 meter in het gebied kunnen reiken (incidenteel tot 25 meter). In eerder ontwikkelingen (periode zonnetafel) was een veel minder industriële en lagere inrichting in het gebied het idee. Alhoewel in het masterplan zowel de milieuklasse als de maximale hoogtes al genoemd zijn is de zorg over de impact hiervan niet minder geworden.

Daarnaast is er zorg over de voorgestelde bouwhoogtes in relatie tot de groene 'kamers' waarbinnen die gebouwen moeten herrijzen. De ambitie van groene kamers is mooi. Maar voor die kamers 'volwassen' zijn is hoogbouw eigenlijk ongewenst. Het duurt tientallen jaren voordat een volwassen groenstrook voldoende 'body' heeft als buffer. Zie ook de bewoners ervaringen met de 10 jaar geleden geplaatste buffer die nu ook tot 6-7 meter reikt en nog maar beperkt zich op de hoogbouw van IBF ontnemt.

Alternatief:

Ons advies is niet hoger dan 15-20 meter te bouwen en daarop ook geen uitzonderingen te willen maken.

Groene kamers

Zorg dat de groene kamers zo snel als mogelijk in uitvoering komen. Immers juist de volwassenheid van die groene kamers bepalen de uiteindelijk mogelijke hinder. Ook de breedte van de groenstroken verdient aandacht. Zijn we daarmee in staat een duidelijke 'zachte' scheiding te realiseren tussen het bewonersgebied en de industrie?

Alternatief:

Zorg dat realisatie groene kamers snel gerealiseerd kan worden en dat de ontwikkeling ervan (inclusief beheer) langjarig georganiseerd is. Kan ook een spoor zijn in het aandachtsgebied van de 'gebiedscommissie'

Fasering

Het nu voorliggende plan gaat over fase 1 + 2 (met een instemmingsmoment). Dat laatste punt willen we expliciet maken in een procedure met een eventuele gebiedscommissie. Zodat niet 'lukraak' gebouwd wordt in het beoogde fase 2 gebied. Ook willen we voorkomen dat we met de ontwikkeling van fase 1 + 2 een soort 'precedent' neerzetten voor verdere ontwikkeling (fase 3 en verder). Fase 3 en verder gaan ten koste van natuur-inclusieve landbouw. Hierbinnen willen we de 60 HA vast blijven houden m.b.t. Global Goals van gem Heerenveen. We willen nadrukkelijk aangeven dat mocht zo'n ontwikkeling (fase 3) zich voordoen we daar via een gebiedscommissie bij worden betrokken en dat er een volledig nieuw bestemmingsplanprocedure doorlopen moet worden.

Alternatief:

Stel een gebiedscommissie aan als adviseur voor de raad van Heerenveen die de ontwikkeling van het totale gebied (fase 3 en verder) bewaakt en van advies voorziet.

Aerius berekening

Wij vragen ons af waarom er met zo weinig verkeersbewegingen is gerekend in de gebruiksfase. Dit is niet logisch voor een bedrijventerrein waar bedrijven van grote omvang kunnen komen.

Milieuklasse

Milieuklasse 4.2 wordt te hoog milieubelastend ingeschat door bewoners. Het type bedrijvigheid wat hierdoor ruimte krijgt kan tot ongewenste hinder leiden. Er wordt hinder verwacht bij onvoldoende sturing op (licht, geluid, geur). Ook past het onvoldoende bij de gestelde uitgangspunten uit de Sinnetafel ontwikkeling.

Alternatief:

Kies een passende milieuklasse lager dan < 4 en richt een duidelijk proces in, b.v. via een gebiedscommissie, om de match te maken tussen type bedrijven wat zich wil vestigen en het circulaire ambitie niveau van de totale KNO uitstraling.

Gebiedscommissie

Gericht op nieuwe ontwikkelingen en als advies voor raad dat uitzonderingen (zoals nu Ausnutria) wel vooraf bediscussieerd kunnen worden

Handhaving

De groene ambities van het gebied zijn hoog. De weerbarstigheid zit in de realisatie en het beheer van het groen. Dat betekent dat er een duidelijk beheerproces moet worden afgesproken die de realisatie van het groen in het gebied realiseert zoals in het groenplan voorzien. Dit vraagt een vastgelegd proces van minimaal 10 tot 20 jaar. De gebiedscommissie kan dit als onderdeel van zijn/haar opdracht bewaken.

Alternatief:

Werk met lange termijn gericht beheerplan voor de totale groeninrichting van KNO (kamers, terreinen, buffers, ..)

Ook zijn we, alert door de situatie met o.a. Ausnutria, waakzaam op afwijkingen van plannen. Uitzonderingen waarvoor aparte afspraken gemaakt worden en waar geen ruggenspraak met bewoners voor georganiseerd wordt. Derhalve is ons uitdrukkelijke advies dat de raad pas goedkeuring geeft voor wijziging van plannen als de gebiedscommissie daar een advies over heeft gegeven.

Type bouw

Heerenveen positioneert zich als 'Circular Valley'. Met KNO is het een mooi moment ook consequent die visie te implementeren. In type bedrijvigheid wat je wilt ondersteunen op KNO en in de manier waarop gebouwd en beheerd wordt (b.v. materialisering). Durf op dat gebied dus echt onderscheidend en ambitieus te zijn. Een visie op de gewenste bedrijvigheid is daarom gewenst en de ruimte die de 4.2 milieuklasse stelt geeft hiervoor niet de juiste prikkel.

KNO ZONNEPARK ZONE

Inleiding

Binnen de plannen van klaverblad noord oost is bruto 30 ha zonnepark gereserveerd, waarvan 21 ha aan zonnepanelen. Het park zal in een plas/drasgebied worden aangelegd. Combinatie zonnepark en natuurbouw zal hier plaatsvinden.

Het zonnepark is hier, naast de ontwikkeling van zonnepanelen op daken van bedrijven, noodzakelijk.

Energie Coöperatie Ús Aengwirden is hierbij aangesloten binnen het collectief van alle energiecoöperaties in de gemeente Heerenveen. Het doel is het realiseren van duurzame initiatieven voor energiebesparing,- productie en- levering voor de streek.

Zienswijze:

- Plaats de zonnepanelen hoger zodat recreanten niet tegen de zonnepanelen aankijken maar vooral ook tegen groen onder en naast de panelen.
- Natuurlijk beheer, met kansen voor optimale biodiversiteit met lokale pachters onder en naast de panelen in een plas/dras situatie vereist dat de hoogte van de zonnepanelen hierop afgestemd moeten worden. Het natuurlijk zonlicht moet de bodem kunnen bereiken en

beplanting zoals lisdodde en riet moeten kansen krijgen om te kunnen groeien. Teelt van lisdodde kan zo mogelijk gebruikt worden als isolatie voor de bouw.

- Wij willen dat er onderzoek gedaan wordt naar het eventueel optreden van electro-smog. Dit onderzoek moet in alle transparantie gedeeld worden met de streek.
- Bij calamiteiten van het zonnepark (denk aan bijvoorbeeld brand) willen wij garanties dat het snel en adequaat opgeruimd/opgelost wordt. De verantwoordelijkheden en financiering hiervoor van de verschillende partijen moeten vooraf duidelijk zijn.
- Wij vinden dat de Energie Coöperatie Aengwirden vanaf het begin moet meebeslissen bij de ontwikkeling van het park. De opbrengsten hiervan willen wij voor een belangrijk deel ten goede laten komen aan de verduurzaming van de streek.

KNO NATUURINCLUSIEVE LANDBOUW ZONE

Inleiding

Een deel van het plangebied KNO is gereserveerd voor natuur inclusieve landbouw. Natuur inclusieve landbouw staat voor een (economisch) rendabel landbouwsysteem, dat optimaal beheer van natuurlijke hulpbronnen duurzaam integreert in de bedrijfsvoering. Hierbij hoort ook de zorg voor ecologische functies en de biodiversiteit op en om het bedrijf. Hieronder vallen verschillende gecertificeerde vormen van landbouw, maar ook ongeorganiseerde of niet-gecertificeerde bedrijven en initiatieven.

Klaverblad Noordoost streeft een hoogwaardige duurzame gebiedsontwikkeling na met natuur inclusieve landbouw, waarmee de impact van landbouw beter in balans wordt gebracht met de natuur. De biodiversiteit wordt vergroot door ruim 60 hectare hiervoor in te zetten. Het toevoegen van natuur inclusieve landbouw draagt bij aan onze duurzaamheidsdoelen voor klimaatadaptatie en biodiversiteit. Die bijdraagt aan de Global Goal die gemeente Heerenveen nastreeft. Ook wordt hiermee invulling gegeven aan de uitvoering van een amendement (2018) om in samenwerking met de agrarische sector meer inzet te doen op het gebied van natuur inclusieve landbouw. Het westelijk deel bestemd voor natuur inclusieve landbouw blijft qua waterhuishoudkundige structuur zoveel mogelijk intact. De peilgebieden (en begrenzing) blijven eerst gelijk.

De gewenste natuur inclusieve landbouw heeft betrekking op de gebieden 1 in bovenstaand figuur. Het westelijk deel bestemd voor natuur inclusieve landbouw blijft qua waterhuishoudkundige structuur zoveel mogelijk intact. De peilgebieden (en begrenzing) blijven eerst gelijk.

De grond die gereserveerd is voor de tweede fase (2) van het bedrijventerrein is in gebruik als reguliere landbouwgrond en wordt hier verder niet uitgewerkt. Het zonnepark (3) zal zodanig ingericht worden dat het kansen biedt voor biodiversiteit. De opstelling van de panelen geeft schaduw, maar laat voldoende ruimte voor een kruidenrijke begroeiing. Hier wordt ecologisch maai-beheer en mogelijk begrazing toegepast.

Binnen de zes uitgangspunten van KNO Natuur inclusieve Landbouw gebieden zijn de opmerkingen geplaatst indien dat nodig is geacht.

1. In de pachtovereenkomst worden voorwaarden gesteld aan het natuur inclusieve beheer van de gronden We denken hierbij aan de volgende natuur inclusieve landbouw definitie:

- Functionele biodiversiteit: bodemleven, natuurlijke plaagbestrijding, bestuiving en genetische diversiteit (rassen).
- Bevorderen van (wilde) flora en fauna op boerenland, zoals (boerenland) vogels en akkerkruiden.
- Landschaps- en cultuurhistorische elementen of landschappelijke structuren die bijdragen aan biodiversiteit.
- Verkleinen van de negatieve effecten van de landbouw op natuurwaarden in de omgeving, oftewel zorgen voor toereikende milieukwaliteit

Onderzoek van de WUR laat zien dat de definitie van natuur inclusieve landbouw erg breed geïnterpreteerd wordt. Bovengenoemde punten passen zeker binnen de definitie van Van Doorn et al. (2016) dat natuur inclusieve landbouw een economisch rendabel landbouwsysteem is, dat optimaal beheer van natuurlijke hulpbronnen duurzaam integreert in bedrijfsvoering, inclusief zorg voor ecologische functies en de biodiversiteit op en om het bedrijf.'

Belangrijk voor de pachters is de officiële kwalificatie van de gronden. Dit geeft duidelijkheid over hoe de percelen aangemeld dienen te worden binnen RVO dit in relatie tot mestgebruik, beweiding en eventuele subsidiemogelijkheden.

2. Er wordt ingezet op een pachtovereenkomst van minimaal zes jaar.

- Dit is nodig om gedane investeringen terug te verdienen. De wettelijke duur voor de pacht los land is standaard 6 jaar en biedt geen extra's voor de gedane investeringen van de veehouders. Een langere termijn voor de pachtovereenkomst is wettelijk toegestaan en is noodzakelijk voor de veehouders op de Streek om deze transitie mogelijk te maken. Een 10 jarig pachtovereenkomst doet de werkelijkheid meer eer aan. Na het eerste pacht contract zou er overgegaan kunnen worden op de standaard wettelijke termijnen waarbinnen de automatische verlenging deel uit maakt.
- De aanleg van het industrieterrein zal bijdrage aan de verhoogde stikstof afgifte aan de omgeving van de Streek. Als Streekbewoners willen we nu maar ook in de toekomst de 60 Hectare natuur inclusieve landbouw van het KNO gebied die bijdraagt aan de duurzaamheidsdoelen voor klimaatadaptatie en biodiversiteit behouden. Die hiermee ten goede blijft komen aan de Global Goals van de Gemeente Heerenveen.

3. De huidige pachters krijgen voorrang bij de inschrijving.

- Vanuit de Steek willen we als eerste inzetten op lokale pachters van de Streek. Binnen de streekvisie 2020-2030 staat opgenomen dat we het dorpskarakter met boeren in het dorp in stand willen houden.
  - Bewoners vinden het erg belangrijk om de koeien in de weide te zien grazen. Hier kunnen de pachters van de Streek een goede rol in vertegenwoordigen. Beweiding van de percelen moet dus mogelijk zijn.
  - Lokale pachters zorgen ook voor minder verkeersbewegingen in de dorpen wat de verkeersveiligheid ten goede komt. Binnen de Streekvisie komt het punt zwaar verkeer/tractors als meest belangrijk punt naar voren om te verbeteren.
4. Bij de selectie wordt gekeken naar duurzame bedrijfsvoering en circulariteit.
- Door de kortlopende contracten is er logischerwijs niet meer geïnvesteerd op de maisland percelen en is er al jaren jarenlang rooibouw gepleegd op deze grond. Zwarte grond in de wintermaanden geeft ongewenste uitspoeling van de essentiële nutriënten en sporenelementen in de bodem (b.v. stikstof/fosfaat). Om deze erosie te voorkomen en het historisch karakter terug te krijgen zouden we graag (veel meer) grasland willen zien. Dit versterkt tevens de Streek haar mooie groene open karakter.
  - Hoewel het natuur inclusieve landbouwdeel integraal onderdeel vormt in de gebiedsontwikkeling KNO, maakt het geen onderdeel uit van de grondexploitatie. De beheerkosten van het zonnepark zijn hier wel in opgenomen. Gezamenlijk beheer van Sinnepark zou onderzocht moeten worden. Lokale veehouders zouden hier bijvoorbeeld schapen kunnen laten weiden, een kippenkar kunnen plaatsen en of het maai onderhoud kunnen plegen tegen een vergoeding. Maar ook de organische stof (het maaisel van het zonnepark) zou lokaal benut kunnen worden op de veehouderij bedrijven.
5. Er kan sprake zijn van beloning of compensatie van eventueel verminderde opbrengst.

De omschakeling naar een natuur inclusieve landbouw brengt gedurende meerdere jaren allerlei aanpassingsprocessen in zowel de bedrijfsvoering als in de bodem met zich mee (<https://edepot.wur.nl/468776>), die zowel de opbrengsten als de kosten van de bedrijfsvoering beïnvloeden. Het omschakeling naar natuur inclusieve landbouw heeft veelal een negatief inkomenseffect. De marges zijn relatief klein waardoor dit systeem binnen het omschakelen sterk gevoelig is voor kleine veranderingen. Dit kan deels worden gecompenseerd door het pachten van natuurgrasland waar subsidie op zit of door een laag pachttarief te hanteren. In deze context zou ook de mogelijkheden van Carbon Farming onderzocht kunnen worden.

KNO RECREATIE VOORZIENINGEN

Inleiding

Het nog te ontwikkelen bedrijventerrein bestaat uit een landschappelijk raamwerk bestaande uit deels brede bos- en watersingels waartussen de bedrijvenkavels bevinden en een plas/dras strook aan de zuidzijde waar het zonnepark op gesitueerd wordt. Aan de west- en deels noordzijde wordt een gebied bestemd voor natuur-inclusieve landbouw. In en langs de groensingels en zonnepark is er ruimte voor wandel- en fietspaden. Als streek zijn we gelukkig dat er diverse recreatieve routes in het plan zijn opgenomen. In het voorgestelde plan is een fietsroute aan de zuidzijde langs het zonnepark gesitueerd. Deze zorgt voor aansluiting tussen Pastoriesingel en Mercurius. De wandelpaden bevinden zich o.a. aan de noordzijde langs de deels bestaande bossingels.

Zienswijze

- Het aanbrengen van het landschappelijk raamwerk zou moeten plaatsvinden ten tijde van het bouwrijp maken van het plangebied. Aangezien dit los staat van de bedrijvenkavels is dit uitstekend mogelijk. Hierin zouden in de bossingels ook wintergroen bosplantsoen (hulst) moeten worden opgenomen. Hiermee wordt bereikt dat het zicht vanuit de streek op het bedrijventerrein zo snel als mogelijk is wordt beperkt (ook in de winterperiode) en dat de aantrekkingskracht voor de recreant wordt vergroot.
- In de bestemmingsplan exploitatie zal het beheer van het landschappelijk raamwerk voor een hele lange periode (10-20 jaar) gewaarborgd moeten worden zodat er zekerheid is over een goede en duurzame ontwikkeling ervan.
- Om de recreatieve structuur te versterken zouden we graag zien dat de recreatieroute aan de noordzijde van het plangebied ook geschikt is voor fietsers. Deze route sluit ook makkelijker aan op de Haudmare. Ouders in de Streek hebben ons aangegeven dat zij hun kinderen graag via deze route veilig naar school kunnen laten fietsen. Als Plaatselijk Belang zullen wij dan ook in overleg gaan met eigenaren en gebruikers van de gronden ten noorden van het plangebied en met de vogelwacht, voor het creëren van extra verbindingen (“dorpsommetjes”) tussen de Streek en de oost-west gerichte recreatieroute.
- De recreatieve fiets/wandelroute langs het zonnepark zien wij graag op een dijklichaam. Reden hiervoor is dat o.i. het zonnepark boven het plas-dras gebied zo hoog moet zijn dat de vegetatie hieronder ook de kans zal krijgen voor een gewenste natuurlijke ontwikkeling en beheer. Te verwachten is dat hieronder o.a. riet en lisdodde (2-3m hoog) zal gaan groeien. Uitgaande van een afgraving van het terrein voor het creëren van een plas-dras situatie van ca 1m diep t.o.v. huidige maaiveld; de ontwikkeling van rietvegetatie in en onder de zonnepanelen; de hoogte van de zonnepanelen, zal het dijklichaam waarop het fiets-wandelpad zich bevindt snel 1,5-2m hoog t.o.v. huidig maaiveld moeten zijn. Hiermee wordt bereikt dat de fietser en wandelaar niet alleen tegen het zonnepark aan kijkt maar ook er overheen.
- Graag zouden we langs een wandelroute in het gebied ook aangevuld zien met fitnessvoorzieningen langs de route. Hiermee geven we extra mogelijkheid voor bewegen.

KNO ALS VOGELGEBIED

Biodiversiteit en vogels

Geheel naar de tijdsgeest zet de gemeente in haar masterplan KNO terecht hoog in als het gaat om biodiversiteit. In haar ambitie verwoordt de gemeente KNO als een “grote proeftuin waarin het natuur inclusieve karakter verweven zit in het gebied”.

In de ecologische onderbouwing van het masterplan worden binnen het gebied diverse biotopen onderscheiden. Om tot een harmonieus geheel van genoemde biotopen te komen, zullen er keuzes dienen te worden gemaakt. Immers, maatregelen ten faveure van de ene biotoop zullen mogelijk ten koste gaan van de andere. Om tot weloverwogen keuzes te komen en deze vervolgens in plannen te

vatten, lijkt het evident dat de gemeente daarvoor tijdig, dat wil zeggen voordat de definitieve inrichting van het gebied van start gaat, de benodigde ecologische expertise en budget beschikbaar stelt.

Om daadwerkelijk een 'proeftuin' tot stand te brengen lijkt het gewenst om stakeholders in het gebied de mogelijkheid te bieden hierin actief te participeren. Zo zal de vogelwacht graag aanschuiven daar waar het de vogels binnen deze biotopen betreft. Per biotoop kunnen kansen dan nader worden uitgewerkt. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan (verplichte) voorzieningen bij gebouwen (richels, openingen, daken), verschillende types slootkanten, specifieke beplanting maar ook aan een zwaluwwand of het creëren van een plasdras.

De meest omvangrijke biotoop op dit moment, althans wat vogels betreft, is die van de weidevogels. Deze van oudsher in het gebied voorkomende soorten lijken er in de nu voorliggende plannen wel erg bekaaid vanaf te komen. Een dergelijke aantasting van bestaand gebied acht de vogelwacht niet verantwoord. Bij het streven naar een grote mate van biodiversiteit hoort daarom ook de weidevogel haar plekje te behouden. Dat betekent dat wat de vogelwacht betreft daar waar mogelijk, behoud van openheid binnen het gebied dient te worden nagestreefd.

Borging

Om uitvoering van de ambitieuze doelstellingen t.a.v. biodiversiteit te waarborgen is het gewenst dat de gemeente overgaat tot een nadere uitwerking ervan en dit ook opneemt in de integrale planning KNO. Tevens zal er een budget dienen te worden toegekend waaruit de diverse maatregelen kunnen worden bekostigd. Tot nu toe ontbreken beide bovenstaande uitgangspunten in de ter inzage liggende stukken.

Om de betrokkenheid van de stakeholders (uit De Streek) bij KNO tijdens en na de uitvoering te behouden, doen wij ten slotte de suggestie om de huidige klankbordgroep te laten bestaan. Wellicht in een (vanuit De Streek gezien) meer representatieve samenstelling en met een duidelijke omschreven rol.

Kortom

We willen de gemeente Heerenveen vragen om het ambitieniveau betreffende de biodiversiteit van het KNO-gebied daadwerkelijk hoog te houden. In de huidige plannen zien wij hier onvoldoende borging voor. We dagen de gemeente dan ook uit om samen met de verschillende gesprekspartners en experts te werken aan een uniek gebied dat toonaangevend zal zijn en als voorbeeld kan dienen voor de rest van Nederland

KNO WERKGROEP

Teun Appelman	Voorzitter Plaatselijk Belang
Saskia Geertsma	Algemeen lid Plaatselijk Belang
Maike Leistra	Algemeen lid Plaatselijk Belang
Ralf Kerkstra	Bewoner van de Streek/ Zelfstandige
Klaas Sietse Spoelstra	Bewoner van de Streek/ Zelfstandige
Jorn Tolsma	Bewoner van de Streek/ Zelfstandige
Jouke de Glee	Vogelwacht
Bas van den Berg	Vogelwacht